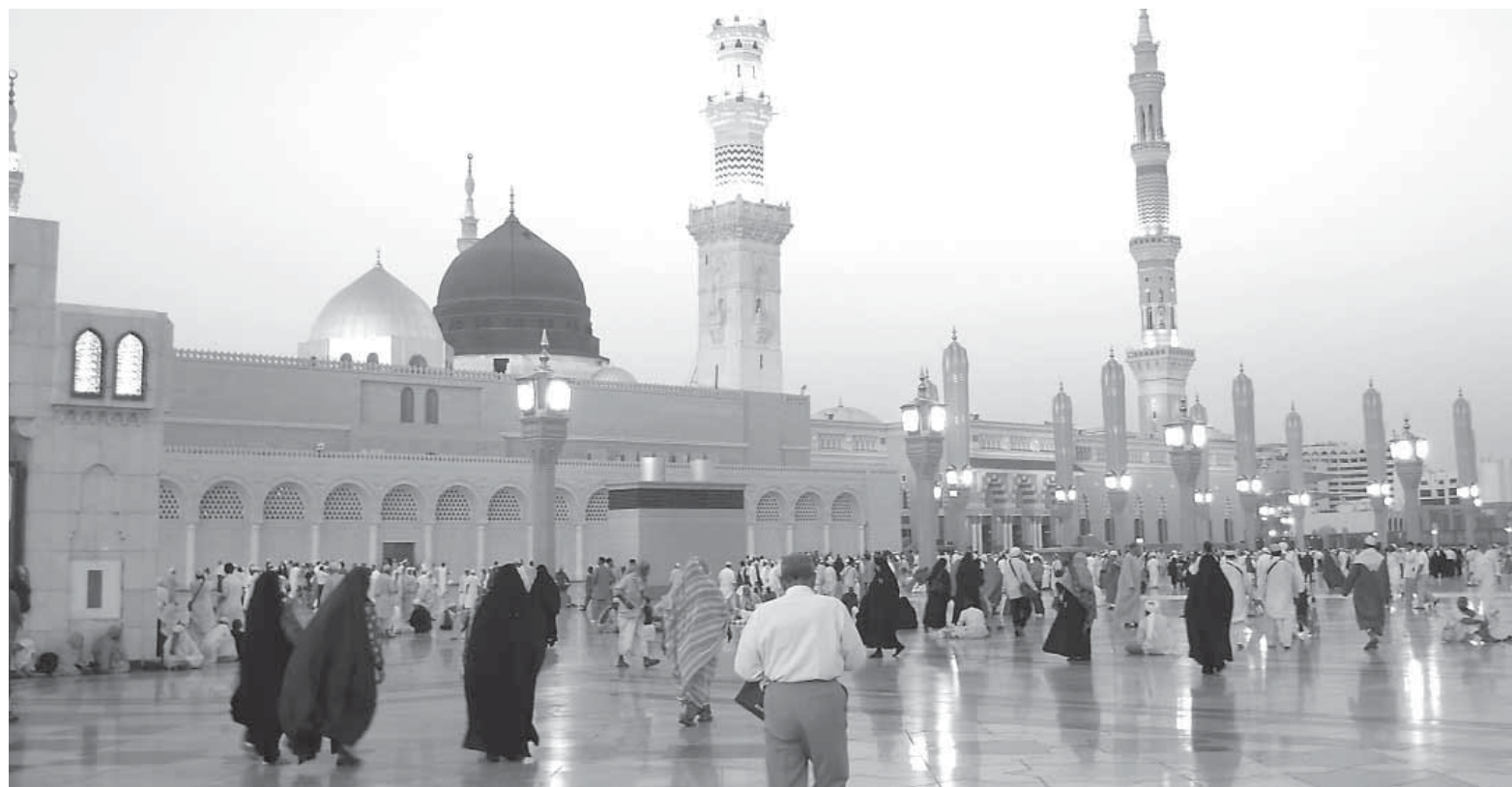

Шавлалы Мадина шагъарда

ГЪАЛИ МЕН МУГЪАММАТ ПАЙХАММАРНЫ * ШАГЪАРЫНДА, МАДИНАДАМАН – МЕН ДЮНЬЯДА ЛАП НАСИПЛИ АДАММАН

Айша Тухаева

1-нчи гюн

Мадинагъа барагъанда бизин ёл ягъ-адагъы ашханаларда ашата. Тавукъ булан уллу-уллу дюгю пайлар бере. Гъаж къылагъанланы саудиялылар ашата деп башлап эсизге геле. Сонг билгеник йимик, Сулейман Керимовну рагъмулукъ рейси булан гъаж къылагъанланы ашыны гъайын да олар эте болгъан. Мадинада буса, бизин багъалы-багъалы къонакъуйлердедиргенде, бирдагъы керен тамаша болдукъ. Ахшам, ёлдан талгъангъа да къарамайлы, таза опуракълар да гийип, Пайхаммарны * межитине гетдик. Гюнню не вакътисинде де мундагъы аривлукъ! Женнетни гёрсетеген киноларда йимик

гёзеллик. Сонг бизин Аллагъны лап аявлу жаны – Мугъаммат Пайхаммар * гёмюлген ерге –Равзагъа багъып да элтди. Гертиси, ювукъгъа гелип болмай, биз о ерни йыракъдан гёрдюк. Аллагъны Элчиси * бар ерге ювукъ болгъанлыкъдан насипли гёзьяшларыбыз оьзюнден токъ-тамай агъып йиберди. Бизге, минбарны да Айшаны уьюню де арасындагъы, Равзагъа ювукъдагъы ерни гёрсетди – шо ерге Пайхаммар * «Равзатун мин рияди аль-жанна» деп айта болгъан – женнетни бавларыны баву. Биз Пайхаммарны * межитинде болгъанлыкъдан къонакъуьйге айтып битдир-месдей насипли гъалда къайтдыкъ.

2-нчи гюн

Эртенюкъ бизин Мадинаны зияратлары-

на элтди: Угъудгъа, Маскидул Кубагъа, Маскидул Къиблятайнгъа, Пайхаммар * пальма терек орнатгъан ерге бардыкъ. Шо тереклер гъалиги замангъа ерли сакълангъан деп инанмагъа сюесен. Биз кёп сююп шо пальмаланы да, шо ерни де оьпдюк. Асгъабалар бутпереслеге къаршы ябушуп, къан тёгюлген ерлени деп оьпдюк.

3-нчю гюн

Лап аслусу, озокъда, межитде эди. Тюрлю-тюрлю нече де кёп адам бар – бары да расалы, миллетли, халкълы – дюньяны не еринден де. Биревлер ингилис тилни биле, башгъалар арапча сёйлей. Биз де болагъан кююбюзде олар булан къатнайбыз. Нече де башгъа чы ондагъылар!

Номерде:

Сюювню гъакъында

Яман ойлар къайдан геле?

Гъажгъа барагъанда

Къалкъы ябывчуну къысматы

КЪАЛКЪЫГЪА ГЁТЕРИЛМЕ ХЫЯЛ ЭТЕМЕН

Бу ишни гъакъында мен эсде-пуста ёкъ ерден эшитдим ва шонда бек зарал гёрген адам булан лакъыр этме болдум. Мен бек гъайран болдум ва ол адамны гъакъында язма токъташдым. Адатлы гъалда биз хатабалагъаны къурбанларын нечик гёз алгъа гелтиребиз? Сав йылгъа ювукъ вакъти юрюп болмагъан, гъали де янгъыз къолтукъгъагъалар булан юрюйген адамны яшаву нечик гёз алдыбызгъа геле? Шолай гъалны башдан гечирмек бек авур тюгюлмю дагъы? Мен оьзю булан лакъыр этген адамны ругъ гючю гертти эргизи, тав къылыгъы, ону Аллагъгъа терен инаныву, Огъар аркъатаип бажарыву мени оьтесиз гъайран этди. Бу адамгъа байлавлу иш оьзге тюрлю яхшы адамланы ва игитлени ишлеринден бютюнлей башгъа.

Гетген йыл октябрь айны ахырында, оьзюню уллу чагъындагъы кепсиз къардашы учун гъажгъа барма деп, Магъаммат Мухтарович Магъамматов ата юртундан ёл чыгъа. Ону булан бирче сыйлы ерге сапаргъа къардашы Магъаммат Магъамматов, шофёр Къурбан Абдулгъамитов ва Абдулла Мирзаев де ёлгъа тюше. Чагъы отузгъа тармашагъан бу эргизи-шилини агъюлер, тухум-тайпасы, яшлары ёлгъа сала. 3-нчю ноябрьде олар тербене, уьч гюнден, 6-нчы ноябрьде, Тюркияны Газиантеп шагъарына етишме бир нече чакъырым

къалгъанда, шофёр ёлда токътагъан бир нече машинни эс этмей, ремонт ишлер учун ёлну полицейскийлер япгъан болгъан. Шофёр машинни токътатма къарай, тек тормозлары ишлемей къала. Шону натижасында авария бола. Магъаммат Магъамматов еринде оьле, шофёр Къурбанны буту сына – гъали арадан йыл гетгенде де ожакъ сакълай, Абдулла бир бутсуз къала, мен оьзю булан лакъыр этген Магъаммат Мухтарович буса майлы эмболия болуп ва эки де буту сынып, реанимациягъа тюше.

Тюркияда янги ер тербенив болгъан

Артдагы гюнлерде Тюркиядагы Ван деген вилайтда янги ер тербенивлер болгъан. Ахтарывчулар айтагъан кюйде, бу гезик ону гючу 5,7 балгъа етишген. Натижада 20-дан кеп бина бузулгъан. Шоланы арасында эки къонакъуьй, школа ва адам яшайгъан уллу къабатлы бир-нече уьй. Хыйлы ватандаш яралана, чекген биналаны арасында къала. Гъалиге бузулгъан уьйлени тубюнден 23 адамны чыгъармагъа бажарылгъан, деп билдириле.

Хатабалагъ болгъан ерде кемекек этивчиюлер де, докторлар да жагъ кюйде ишлей. Авгъан уьйлени тубюнден еттев оьлюп табыла, бир-нечесине кемекек етише, балики дагы да излев ишлер оьтгермеге тарыкъдыр.

Ер тербенген районлагъа ювукъ арадан ахтарывчулар гелген, гуманитар юк ва хас алатлар гелтирилген. Зарал гьрген адамлар учун заманлыкъгъа 15 минг палатка къурмагъа гъакимият буйрукъ берген. Артдагы ер тербенив болгъунча эки жума алда 7,2 бал гючу булангъы ондан да гючлю хозгъальвда 600-дан къолай адам оьлген ва нечесе минг яралангъан, кеплер къырда къалгъан болгъан.

Кебюсю гъали тозулгъан биналар алда болгъан ер тербенивден заралангъан болгъан саялы, оланы ичинде яшайгъанлар болмагъан. Шо саялы бу гезик оьлгенлер айтардай де кеп болмагъан.

Мордовияны муфтиси хатарбалагъда гечинген

Мордовияны бусурманлары бугюнлерде ёлбашчысын ахырынчы ёлгъа узата: ёлда болгъан хатарба-

лагъда республиканы ругъани идарасыны председатели, Мордовияны муфтиси Абдулкарим-хазрат Абдрашитов оьле. Ол Россияда лап жагъил муфти санала болгъан.

Ругъани Саранск шагъардан Белозерье деген юртгъа багъып бара болгъан. Ол гъайдап барагъан ВАЗ-2109 маркалы машин, къаршы гелеген ёлгъа чыгъып, «Волгагъа» уруна. Урунгъанда муфти еринде оьле. Аварияны себеби ёлну бузлагъанлыкъгъы, деп санала. Мордовияда чакъ бузулуп, къар булан янгур ява ва ёллар шиша йимик сыргъалакъ болгъан.

31 йыллыкъ Абдулкарим-хазрат муфти этилип гъали-гъалилерде сайлангъан болгъан. 14-нчу сентябрьде Мордовияны бусурманларыны IX-нчу съездинде ол республиканы ругъани идарасыны ёлбашчысы этилип сайлана. Абдулкарим-хазрат дин ва светский билими булангъы адам болгъан. Ол Къазан шагъардагы ислам университетни де, Татар пачалыкъ гуманитар-педагогический университетни де охуп битдирген. 2003-нчу йылдан тутуп ол Лямбирь деген юртну имамы болуп ишлеген.

«Ассалам» газетни къуллукъчулары Абдулкарим-хазратны къардашларына, ювукъ адамларына ва Мордовияны бары да бусурманларына гъакъ юрекден къайгырыша.

Ярославль шагъарны имамы оьлтюрюлген

Суратда: Абдулмажит Манукян онгда

Бугюнлерде Ярославль шагъарда уллу жинаятчы иш этилген. Мунда ерли межитни имамыны орунбасары Абдулмажит (Артур) Манукянны оьлтюрюлген. 29 йыллыкъ ругъани къуллукъчу уьуне гелегенде белгисиз жинаятчылар гъызарлап, огъар хыйлы керен тапанча ургъан.

Вагъшилер имамгъа беш гюлле ургъан: уьчевюн аркъасына, экевюн башына. Яраларындан ругъани еринде оьле. Кюйге къарагъанда, савут тавуш этмей ура болгъан, неге туююл уьйде яшайгъанлар да, оьлгенни агълюсю де тапанча атышагъанны эшитмеген.

Болгъан жинаятчылыкъгъа гере уголовный иш ачылгъан. Гъалиги замангъа бу жинаятчылыкъ этгенлени тапмакъ учун ахтарыв ва излев ишлер юрюле. Болмагъа имканлы бары да версиялар тергеле. Пачалыкъны центральный регионунда булай жинаятчылыкъ этилегени биринчи гезик туююл.

Сентябрь айда эки ругъани къуллукъчу оьлтюрюле. 17-нчи сентябрьде Ярославль шагъардагы дагы-станлыланы жамиятыны ёлбашчысы, ерли жума-межитни бусурманларыны советини ортакъчысы Абакаркъади Магъамматов оьлтюрюле. 24 сентябрьде буса, Ивановодагы бир авул межитни имамы Фуад Рустамходжаевни оьлтюрюле.

Мычыгъышда къанлылар къалмагъан

Мычыгъышны ёлбашчысы Рамзан Къадыров республикада ярашывлукъ комиссия тозулгъан, деп билдирген, неге туююл къанлы адат себеп болуп бары да эришивлюклер ярашывлукъ булан битген.

Бу комиссия 2010-нчу йылны август айында къурулгъан болгъан ва шо заманны ичинде 451 эришивлюкно басылтгъан. Къанлылар бир-бири булан ярашсын учун бу гъаракатда Мугъаммат Пайхаммарны * хабасы да къоллана болгъан.

Бизин газет де алдагы номерлени бирисинде язгъан йимик, Пайхаммарны * хабасы ва ону къабурунда яйылып болгъан эки хали Грозныйге Англиядан 21-нчи сентябрьде гелтирилген болгъан.

«Бизин республикада ярашмагъа рази болмайгъан бир-нече къанлылар бар. Шо масъаланы чечмек учун, республиканы ёлбашчысы Рамзан Къадыров комиссияны ортакъчыларына Аллагъны Элчисини * хабасын бере. Олар да шо ярашмагъа соймейген къанлылагъа барып, сукарагъа ошашлы шо хабадан ичмеге сув бере. Гьргенлер айтагъан кюйде, ярашмагъа соймейген агълюню башы Пайхаммарны * хабасындан сув ичген сонг, пикрусун тубюкъарадан альшдыра», – дей Мычыгъыш республиканы бусурманларыны ругъани идарасыны бир къуллукъчусу.

Шо адам айтагъан кюйде, гъар бусурман учун да Пайхаммар * къоллагъан савутгъа тиймек, гъатта шондан ичмек – уллу савгъат.

Буздан этилген межит

Швецияны Лапландия деген вилайтында йылны кеп яны сувукъда ва бузлавда оьте. Шо саялы оякъларда бош заманны йибере туруп, буздан тюрлю-тюрлю ону-муну этмеге ажайып уьйренген. Оякъдагы усталар гъатта буздан уьйлер, биналар этмеге де тамаша кюйде бажара. Масала, Юккасьярви деген юртдагы дюньягъа белгили буздан этилген Icehotel деген къонакъуьй бар. Ерли газетлер билдирегени йимик, шо къонакъуьйню топурагъында буздан межит къурулажакъ.

Гъали болгъунча аты кеплеге танывлы бу къонакъуьйню къырыйында гъар йыл буздан килиса этиле болгъан ва ону ичинде шо вакътиде 150 жут жагъиллер уьйлене болгъан. Шо гъакъда эшитген ва бу мердешни ушатгъан Швеция бусурманланы ассоциациясыны башы имам Магъмут Альдебе буздан межит къурмагъа таклиф этген болгъан. Бу ой къонакъуьйню есилерини де кепине геле ва 2013-нчу йылны къышында бусурманлар буздан этилген межитде намаз къылмагъа болажакъ.

Магъмут Альдебе гъалиден билдирген кюйде,

тамаша межитни къурулушу башгъа-башгъа миллетлени ва динлени арасында англавлукъ ва гелишлик болдурмагъа кемекек этежек.

5,5 минг квадрат метр топурагъы булангъы буздан этилинген бу къонакъуьй 1989-нчу йылдан тутуп ишлей. Къонакъланы мунда декабрьден апрель болгъунча къабул эте ва ачылгъандан берли онда 25 минг адам ял алмагъа болгъан.

www.islamdag.ru деген сайтдан алынгъан

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению
Духовного управления
мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета
муфтій РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ
Асхабали МУРЗАЕВ

Главный редактор
Патимат ГАМЗАТОВА

Редактор
Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по
надзору в сфере связи, информационных технологий и
массовых коммуникаций.

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24
сентября 2010 г.
Индекс 51325
При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты
«Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати»
по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____
Сдано в печать 14 октября 2011 г.
в 21:30.

Тираж 3480 экз.

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала,
ул. Азиза Алиева 2.
Тел.: (8722) 61-00-64.

По вопросам подписки и доставки обращаться по
телефонам:
по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24
по г. Махачкале — (8722) 914-222.

E-mail: assalamweb@gmail.com;
www.assalam.ru

Шавлалы Мадина шагьарда

1 « Уьче уянып, дёртге ярымда межитдебиз. Межитни кьуллугьунда ишлейген тиштайпалар кьатынгишилени гюп этип, Равзагьа бармагьа сюегенлени жьыгьанда, ягьада орус келпетли бир кьызы эс этдим. «Сен кьайдансан?» – деп, сорадым огьар. Тамашагьа ол я ингилис тилни, я арапча билмей болгьан. Янгьыз ана тили, албанча сёйлеп болагьанын англатды. Оьзю буса Косоводан гелген. Болагьан кююбюзде кьатнама кьарайбыз. Биз огьар гиччи гюзю савгьат этдик. Сумкада дагы кьыйышагьан зат табылмады. Огьар: «Дагы-ыстандан гелген кьызардашларынг бере, ал», – дедик.

Бу вакьти тюш намаз кьылынып битген сонг, янгьадан намаз чакьырып башлады. Шо не намаз экенни англамадыкь. Танышыбыз англатма кьараса да, бир зат билмедик, тек оьтюп барагьан арап тиштайпа: «Истикьаа», – деди. Гьы, англадыкь, гьали янгур тилейген намаз кьылажакьбыз.

Ондан сонг бизин Равзагьа элтди. Межитни кьуллугьунда ишлейген тиштайпаны кьысгьа билдиривюнден сонг барыбыз да, бир зат да англамайлы, авазлар эте туруп, о якьгьа багьып чабып йибердик: бир залдан оьтюп, башгьасына гиребиз, арты булан башгьасына, сонг дагы да... Барыбыз да токтамай чабып барабыз... Косоволу кьыз алдыбыздан гёрюнюп, ёкь болду. Токьтайбыз. Амма артдан гелегенлер башгьын эте. Низамгьа кьарайгьан арап кьатынгишилери: «Я гьажиде, сабур!» – деп кьычыра. Биревлер тапталывгьа да кьарамайлы, эки ракаатлы суннет намаз кьылмагьа бола. Шо гюн йылап кьандыкьлар, гьатта эртенинде барыбызны да гёзлерибиз шишген эди.

4-нчю гюн

Биревлеге сувукь тийип, аврума башлады. Башгьалар гьатта тешекге тюшдю. Жьыйында, 2-нчи ноябрьде эртен намаздан сонг, Маккагьа багьып чыгьабыз ва игьрамгьа гирип, гьаж даражагьа гиребиз, деп билдирилди. Эртенюкь межитге гетдик. Зем-зем сув ажайып кёп ичип тойдукь. Межитни абзарына чыкьдыкь. Гюнню шавлаларындан мраммар жабар исси болуп битген. Гюнден кьоруйгьан залим-залим зонтлар да ачылып, гёнеткисиндеги салкьынлыкьда ерлешебиз. Ерге яйылгьан кьалын халчада мекенли олтурабаз. Кьырыкьыбызда – гиччи яшлары булангьы жагьил тиштайпа, чай булангьы термос, тавмичариден биширлген локьумлар. Уланьндан таба бизин де шо локьумлар булан кьонакь эте. Ингилис тилни англамайгьанны билип, биз огьар: «Кьайдансан?», – деп арапча сорадыбыз. «Мунданман, ерлимен», – дей. Мадина шагьардан. Яшавуну гьакьында сорадыкь. Суратын алмагьа суйдюк, тек эри шону ушатмас деди. Яшлары суратын чыгьармагьа буса кьойду. Суйген ерге бармагьа толу ихтиярлы экенин айтды: токенлеге, кьурдашларына кьачан суйсе бара.

Оланы кьатынгишилери менлигин сакьлап юрюйгени ачыкь кюйде гёрюне. Не саялы экени де англашыла. Ишлемей, оьзлени де, авлетлери де гьайын этивден дагы башгьа зат булан авара болмай.

Мадина шагьарлы бизин танышыбыз жагьил гёрюнесе де, баш яшны анасы экени билине, олар: Мустафа, Абдулла, Халид, Хулуд, Зулайха. Саламлашагьанда, эсделикте огьар яныбызда бар-ёкьну бермеге суйдюк. Ол да бизге янында тапгьанын узатды. Арабыздагьы гелишлик нени буса да савгьатгьа кьоймагьа тарта эди. Ол бизге гелеген йыл да мунда гелмеге ёрады, оьз уьуне де кьонакьлай чакьырды. Биз огьар Мадина шагьарлы бары да халкьны сюегенин етишдирдик. Ол бизге: «Мен де сизин сюемен», – деди. Бизин эсибизге гелеген кюйде, бу нюрлю шагьарда яшайгьанлар барысы да шолайдыр. Гьай аман, ону булан да, юреклерибиз таза исинген, суйген шагьар булан да узакь кьалмай айрылмагьа тарыкь. Оьз оьзюбюзге: «Гёзлер, гёргенни унутма, юрек, сезгенни эсден чыгьарма...», – дей эдик.

Ер юзюнде мен лап кёп сюеген шагьарым

Кьаркьарам Маккагьа багьып ёл чыкьыгьан буса да, жаным онда, Мадинада кьалды. Шонча да атив, нюрлю шагьарны кьуюп геттебиз... Бир-нече гюн тургьан шагьарны шонча да бек сагьынамагьа бола деген ой алда гелмес эди. Пайхаммарны * кьабуруну кьырыкьында оьтген дёрт гюн даим юрекде кьалажакь.

Камилла Гьамзатова

Автобус шагьардан арек гетген сайын юрек бирден-бир сызлай. Ичимдеги гьалны айтып англатма болагьан даражада тюгюл. Лап аявлудун айрылагьанда йимик гёзлер сувгьа толгьан, гёргенлер – агьвалатлар, адамлар эсден таймай. Бу шагьар – Аллагьны Элчисини * шагьары, Ер юзюнде мен лап кёп сюеген шагьар – эсде кьалар йимик ишлерден бир-нече гюнню ажайып толтургьан.

Мунда заман нече де узакь гетегьар гюн тюрлю-тюрлю тамаша ишлерден бай. Дёрт гюнню ичинде шонча кёп иш болгьангьа, кёпню гёргенге гьакьыл инанмагьа болмай, деп эсеме геле. Ой кьурувум шонча да бютюнлей алышынамагьа болар деп турмай эдим.

Кьонакьубьден 26-нчы кьапулагьа беш минут яв юрюп, бир ерге де гетмей даим яшамагьа сюеген ерге гелесен. Ергеги ташгьа яда абзардагы улуу зонггьа айланмагьа разисен, тек мундан бир ерге де гетмеге суймейсен. Бу ерден таймагьа кьыйын. Сав доньяны яхшылыкьлары да алышдырмагьа суймейсен мунда тувулунагьан гьислеге. Башгьа затлар о гьис булан тенгледиргенде гьеч зат. Мунда яшавну маьнасы не экенни англайсан, тек башынгдан: «Неге мен?» – деген сорав таймай. Оьзюню шончакьы гюнагь ишлерим булан булай насипни гёрмеге тийишлименми дагы? Шо насип учун этген бир яхшы ишим де ёкь, гележекде боларгьа алданокь берилген савгьатдыр деп ойлайман. Берилген бу уллу савгьатгьа баракалла билдирип, яшавуну яхшы янгьа багьып алышдырып болмасгьа кьоркьуп гетемен ва гюнагьларындан гечмекни бирден-бир бек тилеп йиберемен. Этген гюнагьларым, йиберген шекликлерим, энгил гьакьылым, Сенсиз маьнасыз яшавум саялы геч менден, аявлу Есим. Геч ва гючлю эт, доньялыкьгьа ал-

данмас эт, напсыма ва сай гьакьылыма ёл кьоймайгьан эт. Магьа да, бары да кьардашларыма да насип бер, савлукь да, кьатты иман да бер, яшларымны динли эт, олар, гьали мен уялагьанда йимик, сонг уялмасын. Яратгьаныбыз Аллагь дуамны кьабул этерге инанаман. Ол – бары да затны гечмеге бола чы!

Кюйге кьарагьанда, Аллагьу таала дуамны кьабул этген. Неге тюгюл, белгисиз кюйде, мен де, ёлдашларым да, ювукь арада болгьан танымайгьан бир-нече дагыстанлы кьатын да Пайхаммарны * Равзасында болдукь. Бу ерге женнетни бавларыны баву деп айтыла! Эртен намаздан сонг межитде олтуруп, салават охуп, кьардашларыбызгьа алгьышлар тилеп тура эдик. Наира кьурдашыбыз Пайхаммарны * зияратына бармагьа кьарайыкь, деп таклиф берди. Бу ойну яшавгьа болдурмагьа бажарылар иш тюгюл деп эсибизге гелди. Кьатынгишилени зияратгьа пеленче гюнлер, пеленче вакьти бармагьа кьоя, биз буса шо не заман экенни билмей эдик.

Межитни кьатынгишилери намаз кьылагьан янында тьгысылкьдан алмагьа тюшме ер ёкь эди. Межитни шоерине нечик бармагьа бола деп, яргь-юрту кюйде ингилисче сораيمان. Гьар пачалыкьны вакиллери гюп болуп жьыла, тек россиялылар айрыча кьыйылып гёрюнемей. Тюркиялылагьа кьошулмагьа нечик де сёйлешебиз. Артда да шо гюпде дагыстанлы кьатынлылар тюрк кьардашларыбыздан артыкь эди. Олтуруп, гезигьиз етишгенче, сабур кюйде кьарайбыз. Кьапулар ачылгьанча беш минут кьалгьанда, адам арада тас болмас учун, бир-бирибизни кьолларабизны тутуп бармагьа сёйлешебиз.

Кьапулар ачылды. Бары халкь ичине учуп гирме талпына. Биз алгьа-самай, оьзгелени алгьа йиберебиз, айрокьта гьаракатлы африкалы кьатынланы: олар Равзаны гёрмеге сююп, айланадагьылань эс этмейген йимик гёрюне. Ал якьда тапталыв барны гёребиз. Артдан да теберип бара. Нечик де бош ерни эс этип, шонда гезик булан намаз кьылмагьа токташабыз. Бирибиз намаз кьылагьанда, башгьаларыбыз кьоллар булан «бару» тургьуза. Нечик де бирлерибиз намаз кьылмагьа болду. Якьларыбызда токтамай гёзьяшлар агьыла. Бизден бир-нече метр ариде – Пайхаммар * бар! Ол онда оьлмеген, сав. Бу гьис-

лени сёз булан айтып битдирмеге бажарылмай, янгьыз сезмеге бола. Мунда ажайып гьайранлыкь болду. Межитге кьарайгьан тиштайпаланы бириси эки ракаатлы намаз кьылмагьа герек дей ва бу мюгьлетде гиччи аралыкь бош болуп, биз гьасирет ерге экенибизни англайбыз. Насипли гьалымда негет этемен, «Фатигьаны» охуйман, рукугьгьа бараман, суждагьа тюшемен... Наира башыма тийме турагьан биревню аягьын заманында токтагьа. Мен о гьакьда намаз кьылагьанда, озокьда, бир зат да билмеймен, сонг айталар. Пайхаммарны * гьюрмети саялы гьакь юрекден Есиме гюнагьларымны гечмекни ва тюз яшама уьйретмекни тилеймен. Гёзьяшлар тёгюлегенден, алдымда туман йимик, бир зат да гёрюнемей. Сонг Наира да, Айшат да гезик булан намаз кьылалар. Равзадан чыгьабыз. Биз барыбыз да гёргенибиз, сезгенибиз унутулмас, энниден сонг биз кьурдаш деген атдан да артыкьбыз. Гьали бизин айрыча байлавлукь байлай. Йылайбыз, кьучакьлашабыз, бир-бирибизге кьардашларбыз, ёлдашларбыз ва биз мунда уьйдебиз. Гетмеге суймейбиз, тек гетмеге тарыкь, башгьалар да Пайхаммарны * зияратына гелмеге гьасирет.

Экинчи гюн межитни абзарындагы улуу зонггьаны тьюбюндебиз ва болгьан ишни эсибизге алабыз. Кьырыкьыбызда арап агьлю ерлешген: кёп кьатынлар, кьызлар ва бир гиччи улангьаш. Ол мени уланьыма ошай. Шону йимик гиччи ва, кюйге кьарагьанда, юрюмеге янгьы уьйренип тура. Йылавларымын токтагытп болмай, гёзьяшларым агьыла – Рамазанчигимни сагьынгьанман, ол да мени излейдир. Ол гиччи арап яшны аты Пайхаммарыбызны * аты йимик – Мугьаммат. Олай деп ону анасы айта, мен йылайгьанны гёрюп ва алдыма яшын йибере. Яш уяла туруп, яныма геле, тек сонг ойнап йибере. Биз бир-бирибизни тилин билмесек де, не айтма сюегенибизни тамаша кюйде яхшы англайбыз. Яшларымын гьакьында айтаман, ол олар учун дуа этмеге сюе. Мен де олагьа алгьышлар тилежекмен...

Мен Мадина шагьарны да, онда яшайгьанлары да бек сюемен. Мунда, Пайхаммарны * межитинде, уьюмден де яхшы ва парахат. Шо гьислени оьлгенче сакьлама сюемен.

СЮЮВНЮ ГЪАКЪЫНДА

Сююв деген недир? Эргишини къатынгишиге яда къатынгишини эргишиге бакъгъан якъдагы бары да гъислеге сююв демеге ярармы? Ону сагъыныв, таъли умутлар, яхшылыкъ ёрав – шолар бары да сюювмю? Сююв гъислерден де артыкъ болуп боламы? Шу сюювмю деп нечик билмеге бола?

Абдурагъман Алиев

Асрулар бою тарихчилер ва язвчулар, йыравлар ва суратчылар, психологлар ва алиimler сююв не зат экенни англатмагъа къарай, адамны бу янына багъа бермеге, ачгъычларын тапмагъа гъаракат эте.

Толу ва оър маънадагы сююв гъис лап уллу яшыртгъынлыкълардан санала. Шо нечик ва къайдан тувулуна? Не учун? Къайда ва неге гете? Гъашикълар узакъ замангъа айрылгъанда не булан яшай?

Герти сююв булан байлавлу бу ва бу кепдеги оьзге соравлагъа жавапланы биз Ислам динде тапмагъа болабыз. Сюювню Есибиз агълюде насип болдурмакъ учун яратгъан. Сююв пайдалы да, зараллы да, гъатта гюнагъгъа тартагъаны да бола.

Бусурман алимлени сюювню гъакъын да айтгъан сёзлени арасында булайлар бар: «Сююв – юрек талпыныв, суймек гюнагъ туюл. Эргиши ва къатынгиши дин гёрсетген дазулардан чыкъгъанда янгыз шо заман шариатны къанунлары къоллана. Эгер де оланы арасында юрек сююв тувулгъан буса ва агълю къурмакъ деген негет де бар буса, оланы бирисинде де гюнагъ ёкъ».

Къатынгъа бакъгъан сююв

Пайдалы сююв – шо дюр къатынына бакъгъан сююв: Аллагъу таала бизге буюргъан шариатны къанунларын кютмеге кёмек этеген.

Шолай сююв зиналыкъ этивден сакълай. Эгер де инсан гюнагъ иш этмеге сие буса да, оьзюню къатынына бакъгъан сюювю шолай багъыйсызлыкъдан сакълай. Сююв къатынны да гюнагъ иш этивден сакълай. Яратгъаныбыз Къуръанда булай айта (маънасы): «Ол – сизин бир адамдан яратгъан Есигиз. Ол шо яратылгъан адамдан олжа да этген, шонда рагъат тапсын учун» («аль-Араф» деген сура, 189-нчу аят).

Башгъа аятда булай айтыла (маънасы): «Ону аламатларыны арасында – Ол сизин оьзюнюкъден къатынлар яратгъаны, шоларда рагъатлыкъ табагъан кюйде ва арагъызда сююв ва рагъмулукъ болдургъан. Гертиден де, шолайлыкъда – ойлашагъан адамлар учун аламат бар» («ар-Рум» сура, 21-нчи аят).

Пайхаммаргъа * адамланы арасында ол кимни сие деп сорагъанда, Аллагъны Элчиси *: «Айшаны», – деп жавап берген. Шо саялы Масрук Айшадан эшитген гъадисни етишдирегенде: «Магъа шону сыйлы адамны сыйлы къызы, Пайхаммарны * гъашигы етишдирген», – деп къоша болгъан. Пайхаммар * оьзю де булай айта болгъан: «Магъа бу дюньядагы уьч затны суймеге буюрулгъан: къатынны (оьз къатынын), атир ийислени ва гёзлеримни нюрю – намаз къылывну» («ан-Насаи», №3939).

Агълюге бакъгъан сююв

Оьзюню агълюсюн сюювде бир яманлыкъ да ёкъ, эгер шо пайда гелтиреген сюювден айырмай буса. Демек, Аллагъгъа ва Ону Элчисине * бакъгъан сюювден айырмай буса.

Аллагъгъа ва Ону Элчисине * бакъгъан сюювню башгъа сююв басылта яда буза буса, шо айыплана. Терсине чыгъагъан сююв буса, макътала.

Пайхаммар * сувукъ сув ичмеге; таъликлер: гъалва, бал ашамагъа; атланы, оьзге гъайванланы; опуракъдан

– гёлеклени сие болгъан ва шо сююв Аллагъгъа бакъгъан сюювню басылтмай, терсине артдыра болгъан. Бу дюр яшавда болагъан сююв ва шону арты булан негет ва мурат геле. Эгер бусурман адам, оьзю сюеген ишни этип, Аллагъ буйрукъларын кютмек учун гюч жыймакъ мурат тутгъан буса, шолайлыкъ булан Есине ювукъ болагъан бола. Шолай негет тутмаса, гюнагъ да болмас, амма шабагъат да ёкъ. Шолай этсе, Аллагъны алдында шабагъат къазанмакъны йибергенлик болур.

Пайдалы сююв:

– Аллагъгъа бакъгъан сююв;

– Аллагъгъа ибадат этмеге кёмек этеген сююв;

– гюнагъ ишден арек этеген сююв.

Айыпланагъан сююв:

– Аллагъны ачывун чыгъартагъан сююв;

– Аллагъгъа бакъгъан сюювню осал этдиреген сююв;

– Аллагъгъа бакъгъан сюювню тюбюкъарадан ёкъ этеген сююв.

Аллагъгъа ва Ону Элчисине * бакъгъан сююв иманны ва тавгъидни (бир Аллагъгъа инанывну) кюрчюсю.

Аллагъу таала бусурманланы юреклерин Огъар бакъгъан сююв булан толтуртсун! Амин!

АГЪЛЮ НАСИП: БОШ ХЫЯЛМЫ ЯДА ГЪАКЪЫКЪАТМЫ?

Ачыкъ этилген кюйде, уйленгинче алдын жагъил улан ва къыз бир-бири булан кёп къатнагъан чакъы (эки, уьч йыл ва дагъы да кёп), оланы уьй болуп яшавуну болжалы къысыгъа бола.

Алиасгъан Мурзаев,
агълюге ва яшлагъа социал якъдан кёмек этеген
центрны психологу-консультанты

Лев Толстой оьзюню «Анна Каренина» деген асарын: «Бары да насипли агълюлер бир-бирине ошай, гъар насипсиз агълю оьзгёрече насипсиз», – деген сёзлер булан башлай. Бу сёзлерден гёрюнюп турагъаны йимик, бары да насипли агълюлени насипни ортакъ себеби бирикдире.

Бир-бир статистика маълуматлар гёрсетеген кюйде, Россияда орта гъисапда язылып гъисапгъа алынган агълюлени 80 проценти бузула, яни, эр-къатын бир-биринден айрыла. Шо кёп уллу ва къоркъунчулукъ тувдурган санав. Россияны бусурманлар яшавлукъ этеген регионларында уйленегенлени барысы да ЗАГС-да язылмайгъаны саялы онча яхшы туюлюн гёз алгъа гелтирме бола, шо буса статистика якъдан санавун юрютювню четимлешдире.

Артдагы уьч йылны узагъында мен оьтгерген ахтарывлар гёрсетеген кюйде, агълюде татывсуз гъал жагъил адамлар бир-бирин сююп къошулган агълюлерде кёп тувулуна. Яни, сююв булан кзурулгъан агълю мекенлешмеген болуп чыгъа. Гъакъыкъатда шо ёрукъда башгъа авторлар оьтгерген ахтарывлар

булан къыйышывлу геле.

Ондан къайры да, уйленгинче алдын жагъил улан ва къыз бир-бири булан кёп къатнагъан чакъы (эки, уьч йыл да кёп), оланы уьй болуп яшавну болжалы къысыгъа болагъаны ачыкъ этилген. Шолай гъал кёбюсю гезиклерде жагъиллени хыяллар булан яшайгъан (романтический) девюрюнде бир-бирине бакъгъан якъда янгылыш пикуру тувулунув булан байлавлу бола. Шо да олар бир-бири булан онча кёп ёлукъмайгъанлыкъны (бирче яшайгъан заман булан тенглешдиргенде) себебинден тувулуна.

Мен ойлашагъан кюйде, эмежни къайсы буса да бир гъалда гёзлеп токътагъан низамы уйленивню хасокъда маъналы шарты гъисаплана. Уйленеген къызда олжа оьзюн нечик тутма герек деген умуми концепция бола. Шогъар гёре ол оьзюню гъаракаты яхшы къыйматланар деп гёзлей, неге туюл, эри оьзюнден шону къаравуллай деп ойлаша. Уланни ягъындан да шолай гъал бола.

Барышып-гелишип яшав къурагъан агълю эр-къатынны гъар тюрлю шартларда эри (къатыны) оьзюн нечик тутма гереки гёз алгъа гелтиривю булан айрыла.

Эр-къатынны бириси ону оьз низамы эмежине (къатынына, эрине) лап гереклеси деп янгылыш гъисап эте буса, башгъа гъал тувулуна. Шоллукъда, бир четимлик башгъасын тувдурганда, четим гъал тувулуна, ва шону тюзлемекни къастын этивде дагы да багъыйсыз гъалгъа гелтире.

Шогъар байлавлу болуп шулай мисал гелтирме ярай: эрге барагъан къыз ону гележекде болажакъ

эри учун биринчи ерге уйдеги тазалыкъ ва ону заманында ва татывлу аш гъазирлев деп эсине геле, тыш гёрюнюшю, ювукълукъ, сырдаш аралыкълар буса ахырынчы ерге салына. Эрине буса шолар барысы да бирисилей болгъан герек. Къатынны оьзю гёз алгъа гелтиреген кюйде, эрине шолай янашма герек деп иш гёрювю ва шо ишге умут этеген кюйде къыймат берилгенде, гъайран болма ва оьзюню янгылышын тюзлемек учун къаст этме башлай. Булай гъалдан чыкъмакъ учун эр ва къатын бир-биринден нени къаравуллайгъанны гъакъында ачыкъ лакъыр этме ва, бирге ойлашып, биринчи ерге салма тюшеген ишлени токъташдырма герек. Тек, не амал, гъакъыкъатда шону этме четим. Не-чик чи, эр-къатынны гъариси бир-бирини алдында багъыйсыз гёрюнерден тартына, оьзюн тюз анламас, хатири къалар яда къазапланар деп къоркъа. Башгъа ёл булан четим гъалдан чыкъмакъ учун оьз заманында консультация алмакъ учун профессионал психологгъа ёлукъма тюше.

Эгер шоланы бириси де къабул этилмей буса, эри къатынындан, яда къатыны эринден, демек, оьз низамындан нени къаравуллайгъаны гъакъында ойлашып къарама тарыкъ. Оьз гъаракатынны тюзлюгоне шекленмекни маънасы бар. Экинчи якъ бизге гёре кюйленсин, англама къаст этсин деп гёзлеп турма тюшмей. Инг алдын бизин тюз англасын учун оьзюбюз не этегенибиз гъакъында ойлашма герекибиз; агълюдеги масъалалар айланабыздагъылардагы адамларда туюл, бизин оьзюбюзде кюрчуленедир.

Яман ойлар къайдан геле?

Юрекни айып ишден сакъламакъ учун гёзлени де, къулакъланы да, сёзню де къадагъа этилеген затлардан сакълама герек. Дагъы да айтгъанда, яман ойлардан да арек тайма тарыкъ.

Абу Худа аш-Шафи

Юреке ойлар дёрт ерден геле.

Биринчиси – шо напсы, гъис этивге шолай айтыла. Мисал учун, парз ораза тутгъан инсан яллаву гюн сувукъ сувну гёре – шо мюглетде ону напсы не сюе? Шо сувну ичме сюе. Шо гъис огъар къайдан геле? Напсыдан, напсыны гъажатлыгъындан геле. Дагъы да мисал. Бирев сизин кепигизни бузгъан, шо саялы сиз огъар урма сюесиз. Шолай этме сюегенигиз къайдан геле? Напсыдан. **Экинчи ёл** – шо шайтан. Гъадисде айтылагъан кюйде, шайтан адамны юрегин юта. Ол Аллагъны эсге алгъанда, шайтан геге, унутгъанда, къайтара юта. Шо ёлгъа васваслыкъ (шекленив) деп айтыла.

Учюнчю ёл – шо малайик. Имам Суюти тапшургъан гъадисде булай айтыла: «Малайик инсанни яхшы зат

этмеге борчлу эте, шону учун шо имканлыкъны безей, тек шайтан гелип, яман затны этме борчлу эте, ва ону учун шо имканлыкъны да безей. Эгер инсан шайтан айтгъанны этсе, гюнагъ иш эте. Малайик айтгъангъа тынгласа, яхшы иш эте». Демек, малайикден яхшы ой гелген. Эгер ким буса да бирев овсюнде яхшы ойну тапса, алгъамдуллилагъ, билгиз, шо Аллагъдан гелген, яман ойну тапса, билгиз, шо шайтандан гелген ва шосагъат: «Аузубиллягъи мина шайтани рражжим» деп яда «Аузу биллягъи самиуль

алим мина шайтани ражим» деп истизаны охума герек. **Дёртюнчю ёл** – инсанни юрегине Аллагъдан тувра гелеген ой, шогъар илгъам деп айтыла. Инсанни юрегине кёп тюрюлю ойлар геле. Бир минутну ичинде сизге гелеген ойланы санап боламысыз? Сув ичме сюемен деп ойлашасыз ва ичме барасыз, шо мюглетде бирев булан ёлукъма герегизни гъакъында ойлашасыз ва ш.б. Бир-бир алимлер токъташдыргъан кюйде, бир сутканы ичинде адамны эсине 70 мингден де артыкъ ой геле. Шоланы барысы да

яхшы яда яман бола. Юрекни сакъламакъ учун шогъар тергев этме герек: яхшы ойланы къаршылама, олагъа къулакъасма тергевге алма ва бойсынма тюше, неге десе, олар оър муратлагъа этишме ва яман затлагъа арт берме, оланы душман гёрме кёмек эте. Яхшы ойлар яхшы ишлер этме болушлукъ эте ва шо заман юрегинг шогъар талпына. Яман ойлар буса, олардан сав болмасанг яда арт бермесенг, юрегингни шолардан сакъламас – юрегингни къуршап алып, яман затлагъа гъасиретлик тувдурар. Гъалиги адамны яшаву пайдасыз затлардан толгъан. Адамлар гъар тюрюлю ишлер, гъай этивлер булан шонча да юкленген кёплер шону гётерме болмай ва гъаваслыкъ гъислени таъсирине тюше. Аллагъны ёлуна тюшме сюегенлер башгъалардан айрыча болма герек: ол дюньяны пайдасыз затларына чомулмажакъгъа, Аллагъны яхшы къулу болма къаст этежекге овсю учун гъукму чыгъарма герек. Бир-бир жагъыл адамлар бугюн яшавда адашгъан деп айтма ярай. Къайда барагъанын овзлер де билмей.

Оланы заманыны кёп яны гъар тюрюлю масъалаланы чечмек учун геге. Токътап, эки яныгъызгъа къарагъыз! – шо бек гъажатлы. Овсюгюн борчларыгъызны яхшы кютме къаст этигиз. Студентлени лап яхшысы болсун, нечик чи ону муреды Аллагъгъа ювукъ болмакълыкъдыр. Эгер сен сатывчу бусанг, сатывчуланы инг яхшысы бол. Эгер ишчи бусанг, лап яхшы ишчи бол. Юрегизден Аллагъ булан болугъуз, яман ойланыгъызны ташлагъыз. Бизин барыбызгъа да къатты токъташыв гъажатлы. Энниден сонг бизин ойланыбыз бош ва муратсыз болма тюшмей. Бир-бир адамлар: «Мени юрегимде бойсыныв тувлуна, гёзлеримден яш агъа, Аллагъгъа ювукъ болувгъа гъасиретлик тувлуна, дагъы керен яман затланы этмесмен деп де ой къураман. Тек, арадан эки-уьч гюн гетип, бары да зат унутулуп къала. Неге?» – деп кант эте. Неге тюгюл, овтген затлагъа, алда гъёкюнген затларыгъызгъа гене къайтгъансыз. Юрекни унутув алымгъа къайтгъансыз – юрек буса яхшы ва яман ойлар учун даим де ачыкъ. Юрегизни яман ойлардан сакълагъыз!

«Сенден бир пайда да ёкъ...»

Ишден арып-талып гелген эри, аякъгийимлерин чечип, якъ-якъгъа пырхыгъа. Ону жыйнакълыкъда къулагъы ёкъ: тез ашап, душда да киришип, юхлама ятмакъ. Къатыны буса, бу гъалны ахыры къачан болажакъ?! деп, къазаплана. Бугюн ол уьюню йьртгъылатып жыйышдыргъан, эри буса акъчаны орнуна батинкаларыны ичлерине жыйылгъан къайырны алып гелген: «Сенден бир пайда да ёкъ, гъамар уьйню бузулгъан эшигин сама ярашдырмайсан», – деп оьпкелей.

Ибрагъим Ибрагъимов

Башгъа гезикдеги гъал. Эрин не буса да бир зат булан сюондюремек учун къасткъылып чалышып, къытыны ол гелгинче кёп арив, татывлу аш этме токъташа. Эри ишден къайтгъанда къатынына: «Бугюн сен мени атамаана телефон сёледингми?» – деп сорай. «Сейлемедим, унутуп къалгъанман», – деп къатыны жавап бергенде эри: «Яхари, бу не затдыр? Нече керен такрарлама герек, мен чи сагъа олагъа сёйле деген эдим», – деп къагъарлана. Къарачыгъыз, бу затлар нечик кюлкюлю ишгъынсыз гёрюне. Шолай увакътукъ затлар учун эр-къатын нечик эришме бола? деп ойлашма ярайсыз. Тек шулай кёп къаршылашагъан гъаллар бизин гъар гюнлюк яшавубуну аламанлар. Себеплери де адатлы гъалда бир йимик. Къатынны да, эрни де арасындагъы эришивлоклер де буса, адамлар бир-бирине ёл кююп бажармайгъанлыкъдан тувлуна. Гъар

ким, башгъаланы гъислерине гъакъында ойлашмайлы хырт деп, овсюню къаравун якълай. Шолай хыр тартыв бир-бирде гъатта айрылыгъа гелтире. Эгер бир-бирин сюеген эр-къатын бир-бирине ёл кююп да бажарса, бары да зат башгъачалай айланма

Хыр тартыв айрылыгъа гелтире

бола. Къудратны Еси Аллагъ сыйлы Къуръанда булай айта (маънасы): «Сиз овзлер булан яшасын, сизин арагъызда сююв ва инамлыкъ болдуруп, Овсюню онгача маънасы булангъы затларын-дан Ол сизин учун сизин овсюгюзден олжалар яратгъан. Гёртилей де онгача маънасы булангъы затлар ойланы болагъан адамлар учун белгилене» (Тафсируль жалалайни, «ар-Рум» сура, 21-нчи аят).

Шолукъда Къудратны Еси эр-къатынны агълю аралыкъларын этикалы, рагъмулу, татывлу ва барышлы-гелишли болма герек деп гёрсетип, токъташдыра. Дагъы да эрлеге байлавлу болуп, гъадисде Пайхаммар * булай айта: «Сизин арагъыздан лап

яхшылар овзлени олжаларына яхшы янашагъанлардыр» (Арабуна сугъра лиль Байхакый, № 1/137). Къатынгишилеге байлавлу булай билдириле: «Бу дюнья заманыкъгъа пайдаланмакъ учун бериле, шу дюньядан алма болагъан лап яхшы зат буса, муъмин олжадыр» (Муслим этишдирген гъадис). Шу аятны ва гъадислени билеген эр-къатын эришме болурму? Озокъда,

агълю яшавда бир-бирин толу кюйде англамайгъанлыкъ тувулунма бола, эгер эр-къатын Ислам динни ёлун туту буса, шоланы ёрукълашдырма бажарыла. Буса да, эр-къатынны бир-бирине оьпкелев этеген гезиклери аз болмай. Шо аслу гъалда эрлеге тие, олжалар эрлерден эсе эришивлени аз оьрчюте, эрлерден эсе олар агълюде барышып-гелишивге кёп авункъу бола: тюсю, бир-бир гезиклерде башгъачалай да бола. Яхшы затгъа тез уьйренчикли бола, сонг шону тийишли зат йимик къабул этелер, сонг эниш багъып: разисизликлер, оьпкелевлер, къалмагъаллар. Гъакъыкътда бир эр де, овсю къаравуллайгъан затны къатын не себепден этмегенге оьпкелегинче алдын неге буса да гъаваслыкъ-тергев берип къарамай? Ол чу сав адам! Неер буса да бир затгъа рази тюгюл буса, эрини шолай янашывуну себепин къатыны неге сорамай? Шогъар гёре, эрни яда къатынны айыплап сёйлегинче алдын олтуруп ойланыгъыз, гъакъыкътда ол айыплымы экен? Балики, оланы къайсы буса да бириси этген зат онча терс тюгюлдюр, балики, шо терс затланы сиз ойланып чыгъарасыздыр, сонг буса ачувну ондан аласыздыр? 10 минутгъа чыдамлыкъ этсегиз, шондан сонг эришме зат болмагъанны англажакъсыз. Барышып-гелишип яшагъыз! Ахырда шулай айтма сюемен: гъар адамны овсюню къатынына яда эрине янашыву оьзгёрече бола. Агълюдеги яхшы аралыкълар буса Ислам динни талапларына къыйышывлу кюйде къурлгъан агълюде болур.

Гъажгъа барагъанда

Магъаммат Умаров

Алгъамдуллилагъ, Аллагъ!
Бизин мунда етдирген.
Къонакълыкыгъа чакъырып,
Арив мажлис этдирген!

Я, Аллагъ, макътав болсун
Бир Сени барлыгынга!
Бизин Сен яратгъангъа
Дюнъяны ярыгына!

Сени Элчинг – бийибиз.
Мугъаммат – саламгъа да,
Сен берген Къурбангъа да.
Дюнъягъа – аламгъа да.

Сен берген бар ниъматгъа –
Баракаллагъа макътав!
Болмасын бир заманда
Шо макътавларгъа токътав!

Я, Рабби, Сен пачамсан!
Яратгъаным, бийимсен!
Мен къулунгман... Къулунгнуну
Гёресен чи даим Сен!

Сен бирсен, Сенден башгъа
Ёкъ Есим де излеме.
Сенден башгъа бирев де,
Болмас мени тюзлеми!

Сенден башгъа бирев де
Болмас гюнагъым тайып,
Яманымны яшырып,
Тазалап, жувуп, чайып.

Аллагъым Сен янгызсан,
Черинг ёкъ, къурдашынг ёкъ,
Я агълонг ёкъ янынгда,
Сырдашынг, я яшынг ёкъ.

Бир Сагъа сыр чечебиз,
Юрегибиз ачабыз.
Сен ёл берсенг гечебиз –
Балагълардан къчабыз.

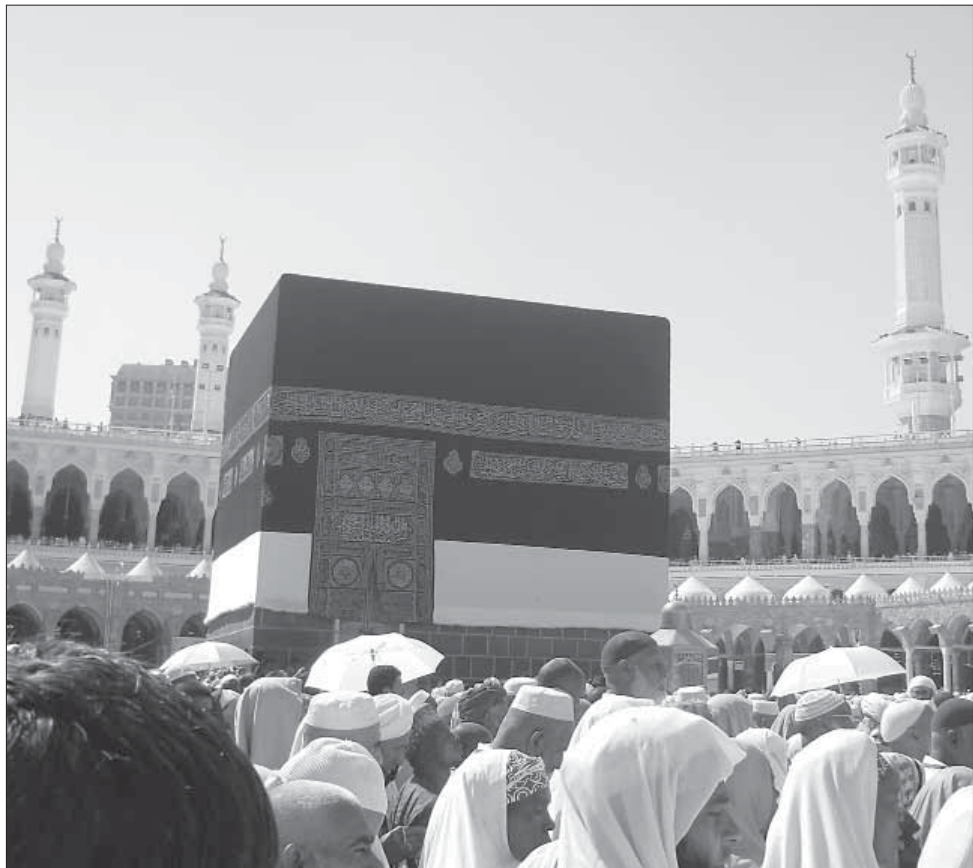
Къуллукъчуларынг да ёкъ,
Сатып алма болардай,
Харлы да болмайсан чы
Сени сатып алардай.

Сагъа тилеген сайын,
Арта Рагъмунг – Рагъматын!
Халкъны гюнагъын гечмек –
Шу лап сыйлы загъматын!

Къонакълык кёп сыйлайсан
Бизин де сыйласана.
Бизге Женнетни берип,
Иблисни къыйнасан.

Бары зат Сени къолунгда –
Сенсен бар затгъа Ес де.
Сенден изну болмаса,
Чыкъмас бир пус да, сес де.

Юрекни тююнлерин
Астаракъ алып, чечип,
Сенсен болагъан гечип.

Гъажымны да къабул эт
Бу ерде, бу уьюнгде.
Жувуп – чайып арив эт,
Къойма гелген кююн де.

Умутум бузма уруп,
Бизге къарамай, бакъмай.
Сен Озьонг чаймай туруп,
Гюнагълар къалар акънай.

Сенсиз биз гъаж да къылып,
Болмас эдик нетсек де.
Шукур сени барлыгын,
Не амаллар этсек де.

Гюнагъгъа этмей айып,
Биздей тюгюлсен бизге
Гюнагъларыбыз чайып,
Бурасан терсни тюзге.

Я, Аллагъ, кёп сюесен
Азатлыкълы – къуллагъа
Къулларынгыз, бизин де
Сал, Аллагъ тюз ёллагъа.

Бизин де, языкълынып,
Гюнагъларыбыз тайып,
Женнетни къапусундан
Гийир, къоймайлы яйып.

Садагъа ярлылагъа
Сюесен кёп бергенни.
Бизин де биз сюебиз
Ярлылардай гёргенни.

Къуллар да ярлылардай,
Эт бизге де садагъа.
Женнетден алып къырда
Къойма бизин ягъада.

Янгыз шагъадат сакълар
Юрекде намус ягълым.
Шагъадатым учун да
Геч, Аллагъ, бар гюнагълым.

Сен рагъмулусан, Аллагъ.
Гечеген Есибизсен.
Биз не затлар этсек де,
Сесибиз – эсибизсен!

Токъсан тогъуз атынгни
Сыйы ва гъюрмет учун,

Сен кёп сыйген къулунгнуну
Наслусу – уьммет учун.

Тилеймен геч анамдан,
Атамдан геч, тилеймен!
Оларсыз женнетлеге
Гирмеге де сыймеймен.

Геч юртлуларымдан да,
Авулумдан, хоншумдан,
Бары да муьминлерден де,
Ятымдан ва досумдан.

Мени тийишли гёрюп,
Ёлгъа салгъанлардан да,
Дуа аманат этип,
Гёнгюм алгъандардан да.

Харжы булан, сёзю булан
Кёмек этгенлерден де,
Ёлгъа салып, узатып,
Сююп етгенлерден де.

Агълумден геч, сююнсюн.
Рази къабул болгъангъа
Уьюнню берекетин
Жыйып уйде къалгъангъа.

Тарикъатчылань да:
Мюриди, устазындан
Геч, Аллагъым, тилеймен.
Сав Дюнъяны барындан.

Муьмин – муьминатлардан,
Муслим – муслиматлардан,
Дюнъядан гечген-гетген,
Бары да валилерден де.

Бары балагълы арек эт
Ватанымдан – элимден.
Айырма адамланы
Тувуп-оьстен еринден.

Къан акъмасын тюзлерден,
Акъмасын къан тавлардан.
Гётер бары балагъланы
Оьлгенлерден, савлардан.

Къыямат гюн къыйнамай,
Анлар йимик дертибиз,
Тилеймен, ал женнетте
Ярыкъ этип бетибиз.

Мен гёрген ямандан да,
Магъа етежекден де,
Этген гюнагълардан да,
Сакъла этежекден де.

Къабур азапдан сакъла,
Ярыкъ этип бетимни,
Жагъаннемден арек эт
Тюгюм, чархым, этимни.

Айырма Къыямат гюн
Сен сюеген къуллардан.
Огъ, Аллагъ, ял бараман,
Сакъла яман ёллардан!

Мен шагъатлыкълы этемен
– Сен Аллагъым дюрсен деп,
Бир кёмексиз – ёлдашсыз
Яп-янгызсан, бирсен – деп.

Дагълы да шагъатлыман
Пайхаммарым Мугъаммат!
Сени лап сыйген къулунг
Бары да аламгъа – Рагъмат!

Бары затгъа Рагъмунг тие,
Мен бары затны биримен!
Гечер деп умут булан
Саппасавман – тиримен!

Гюнагълым кёп, болса да,
Рагъмунг уллу билемен.
Уллу Рагъматынг булан,
Чайгъанынгны сюемен.

Сен Есим, мен-къулунгман!
Сени излей чи къулунг!
Сен менсиз де боласан –
Мен сенсиз болман туруп.

Къулларынгыз алдында
Гюнагългъа гирип, батып,
Тилейген тизден туруп,
Товба этип, токътап-къатып.

Гючлюклерден гючлюсен,
Рагъмудан Рагъмунг!
Гъеч бирев де болмажакъл
Сендей уллу Пагъмунг.

– Сатывда мен бир-нече адамны чегип алдатгъан эдим. Шо гюнагъдан нечик чайылма бола?

– Бу соравгъа жавап бергенче, Шуайп пайхаммарны заманында болгъан ишни башлап эге салайыкъ. О заманларда Яратгъаныбыз сатыв-алывда алдатагъан савлай халкъны жазалагъан болгъан. Нечакъы яман буса да, бу мердеш бизин якъларда да генг кюйде яйылгъан. Сатывчулар, билигиз, чегип алдатагъанлар Кыыямат гюн шо иши саялы Аллагъны алдында жавап тутажакъ. Эни берилген соравгъа гелейик. Эгер кимесе бирев алывчуланы мизанларда алдатгъан буса, ол болгъан чакъы тез кюйде товба этмеге тарыкъ. Товба этмек – мизанларда берилмегенни алдангъан гишиге къайтармакъ ва гъакъ юрекден Аллагъдан озюн гечмек бола. Эгер де алдатылгъан адамны тапмагъа бажарылмай буса, нечакъыгъа берилмей къалгъанны ол адамны атындан садагъа этип ойлешме тарыкъ ва Аллагъдан гечмекни тилемеге герек.

– Межитде телефон сэйлесе, гюнагъ боламы?

– Межитде телефон булан да, осуз да сэйлеген булан гюнагъ бола деп айтмагъа ярамай. Амма намаз къылагъанлагъа, ибадат булан машгъуллагъа сэйлевден четим бола буса, о заман сэйлемек гъарам.

– Мени 26 йыллыкъ уланкъардашым доньдан гетген. Ол намаз къылмай эди буса да, адамлар макътайгъан улан болгъан. Мен гъар намазымны артындан шону гечсин, деп Аллагъгъа тилеймен, дуалар этемен, билегенимни охуп, огъар багъышлайман. Шондан шогъар кѳмек болурму экен?

– Шо улан бусурман болгъан буса, Аллагъ буюрса, Яратгъаныбыз тилеклерингни къабул этер, ондан гечер.

– Мен айлы кюйде ораза тутгъан эдим. Магъа биревлер шолай этмеге ярамай, тутгъан оразаларым саналмай, деп айтгъан эди. Шо гертими?

– Айлы къатынлар, эгер озлени ва юрек тюбюндеги яшына зарал болмай буса ва шолай деп докторлар да айта буса, ораза тутмагъа борчлу. Шолай болгъан сонг, савлугъу къоягъан айлы къатынлар ораза тутмагъа да бола, тутмагъа да герек. Аллагъ буюрса шо ибадаты саялы зувап да къазанар.

– Уйде ит сакълама ва ябушмакъ учун ону кисдиртме яраймы?

– Уйде, абзарда итни кюйчугъа, гъавчугъа, юрт ягъада яшайгъангъа яда озге узьюрю себеби барлагъа сакълама ярай. Ит ябушувлар буса, гъарам ишге санала. Шо кепде хоразланы, къочгъарланы, озгюзлени ва озге гъайванланы кисдиртип ябушдуртма ярамай. Шолай этмекни Пайхаммар * гери ургъан болгъан.

– Анализге къан берсе, ораза тутув ва намазгъа жувунув бузуламы?

– Ёкъ, анализге къан берген булан намазгъа жувунув да, ораза тутув да бузулмай.

–Шортиклер булан намаз къылма яраймы?

–Ярай, эгер олар авратны, демек тобукълардан гинникге ерлиги ерни яшыра буса. Амма, толу шалбар, иштан гийип къылса, лап яхшы болур.

– Къатын намаз къылмай ва эрине тынгламай буса, не этмеге тарыкъ?

– Айтмагъа, англатмагъа, насигъат бермеге герек. Къатын Ислам динни билмейгени саялы озюн шолай юрюте. Шо саялы огъар Исламны аривлюгюн етишдиригиз, ону гъакъында айтыгъыз, билмей бусагъыз, китап охуп билмеге къарагъыз. Ишни алгъасатмагъа да тарыкъ тюгюл, мунда сабурлукъ яхшы, къатынны шоссатгъат намазлыкъгъа эретургъуздутма пайда чыкъмай болма бола. Оз заманында олжа яхшы янгъа багъып алышынар, Аллагъ буюрса.

– Межитни сураты бар намазлыкъда намаз къылмагъа яраймы?

– Сураты бар шолай намазлыкъда яда хали-халчада намаз къылмагъа, озокъда, ярай. Амма шо суратлар намаздан ойланы айыра буса, суратлары ёкъ намазлыкъда намаз къылмагъа яхшы болур.

– Намаз къылмакъ учун, къатын эрин уятма тарыкъмы?

– Эгер намазны вакътиси бите тура буса ва ол шону къутгъаражакъгъа къоркъунчлукъ бар буса, къатын юхлайгъан эрин уятмагъа борчлу. Шо борч янгыз къатынгъа яйылмай, ювукъ арада болгъанлагъа барысына да тие. Масала, бир уйде эки къурдаш яшай буса ва оланы бириси эртен намазны къылгъанда, шону заманы битгинче ёлдашын да уятма герек.

– Эр уйге къайтгъанча къатынгъа юхлама ятма яраймы?

– Мунда гери урув ёкъ. Амма ожакъда эр ушатар йимик иш этиле буса, яхшы болур деп санала. Шо заман агълюде татывлукъ ва гелишлик болажакъ, бир-бирин англав ва гъюрмет этилежек.

– Яшгъа нече йыл болагъанда къурбанлыкъ союла?

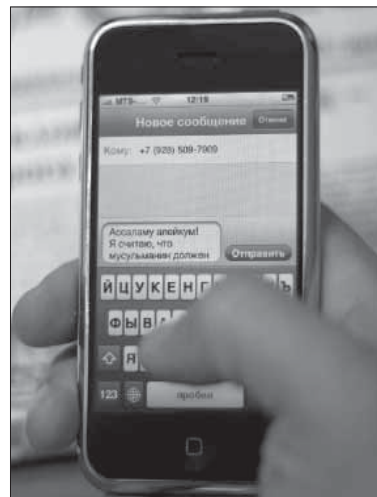
– Гъакъылбалыкъ болгъан заманындан адамлагъа къурбан соймагъа ярай. Уланлар учун, шо, орта гъисапда, 15 йыллыкъ вакъти, къызлар учун 10-12 йыллыкъ заман.

– Намаз жувунмагъан гъалда азан бермеге яраймы?

– Намаз жувунмагъанлагъа, гиччи яшлагъа ва экиюзлюлеге намаз чакъырмагъа яхшы тюгюл (макругъ).

– Бусурман тюгюллеге процентге акъча берме яраймы?

– Акъчаны процентге бермеге гъарам. Бусурмангъа яда капирге бергени башгъа тюгюл, бир йимик гюнагъ.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлавлукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Тюпде шоланы беребиз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

– Уйде адамны сураты бар ерде намаз къылма яраймы?

– Ярай.

– Намаз жувунуп битгенде, сувяраву гелсе, намаз къылма яраймы?

– Эгер намаз жувунуп, сувяраву гелсе, намаз къылывну вакътисине къарамагъа тарыкъ. Намазны заманы аз къалып, битмеге тура буса, чыдап намаз къылмагъа тарыкъ. Заман битмей буса, янгыдан жувунмагъа яхшы, жувунмай къылмагъа да яратыла.

Рузнама

Декабрь

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	6:21	7:58	12:45	15:00	17:20	18:52
2	6:22	7:59	12:45	15:00	17:20	18:52
4	6:24	8:01	12:46	15:00	17:19	18:52
6	6:26	8:03	12:47	15:00	17:19	18:52
8	6:27	8:05	12:47	15:00	17:19	18:52
10	6:29	8:07	12:48	15:00	17:19	18:52
12	6:30	8:08	12:49	15:00	17:19	18:53
14	6:32	8:10	12:50	15:01	17:19	18:53
16	6:33	8:11	12:51	15:01	17:20	18:54
18	6:34	8:13	12:52	15:02	17:21	18:55
20	6:35	8:14	12:53	15:03	17:21	18:55
22	6:36	8:14	12:54	15:03	17:22	18:56
24	6:37	8:16	12:55	15:05	17:23	18:58
26	6:38	8:17	12:56	15:06	17:25	18:59
28	6:38	8:17	12:57	15:08	17:26	19:00
30	6:39	8:18	12:58	15:09	17:28	19:02